

Mezinárodní měnový fond

Založen: 1-22.července 1944 *Breton-Woods*

Články dohody vstoupily v platnost 27.12.1945

Sídlo: Washington

Cíle

- *podporovat mezinárodní měnovou součinnost stálou institucí, založením mechanismu konzultací a spolupráce v mezinárodních měnových otázkách*
- *usnadňovat rozmach a vyrovnaný růst mezinárodního obchodu, zaměstnanost a růst HDP*
- *podporovat kursovou stabilitu, zabraňovat konkurenčnímu znehodnocování měny napomáhat ustanovení mnohostranné soustavy plateb a odstraňovat devizové opatření bránících obchodu*
- *zpřístupňovat (dočasně) zdroje Fondu a poskytovat tak možnost napravit poruchy ve vyrovnanosti platební bilance*
- *zkracovat dobu trvání a zmírnit stupeň nerovnováhy v mezinárodních platebních bilancích členů.*

Nové cíle :

- *vytváření nových prostředků mezinárodní likvidity (SDR); - pomoc při řešení problému zadluženosti rozvojových zemí; - výzkumně informační a poradenskou činnost.*

Fond je: *vrcholně koordinačně řídicím centrem mnohostranného platebního styku, předním regulátorem globálního dluhového problému, rozhodujícím místem pro projednávání mez.měnových otázek.*

Hlasování

- princip akciové společnosti, hlasovací síla je závislá na finančním podílu člena.
- Každý člen 250hl + 1 hlas za každých 100k SDR čl.podílu.
- Při založení fondu 27,5% USA – dnes 17,13%, rozhodující podíl stále vyspělé země (60% -24 zemí).
- K rozhodnutí je třeba 70-85% hlasů.

Členství

- Členem každá země, která se ztotožňuje s principy a o členství požádá
- Žádosti jsou předkládány (s informací o stavu ekonomiky) RVŘ a jsou postoupeny s vyjádřením RG.

Členská kvóta

- Vyjádřena v SDR – vychází se z HDP, z devizových plateb a příjmů. Splatná do 6m po přijetí.
- Splácí se z 25% ve směnitelné měně určené fondem (do 1978 ve zlatě), zbytek v národní měně.

Proč být ve IMF

- *možnost využívat zdroje fondu* pro krytí přechodného salda bilance běžných plateb, za výhodnější úrok než na mezinárodních finančních trzích
- možnost se *aktivně účastnit jednání o problémech* s mezinárodním platebním systémem
- zvýšení úvěrové důvěryhodnosti*
- možnost být členem *SB*
- získání ekonomických informací o jiných zemích
- možnost využít odborné poradenství fondu

Povinnosti člena

- *splatit kvótu*
- *splatit čerpané zdroje*
- *usilovat o takové zaměření hosp.politiky*, která by vytvářela předpoklady pro plynulý hospodářský růst při stabilním cenovém vývoji
- spolupracovat s fondem a členy při *zabezpečování racionální měnové a kursovní politiky* a odstraňování poruch platební bilance
- usilovat o *směnitelnost* svých měn
- *poskytovat fondu důležité informace* o hospodářské politice
- členská země je dále povinna *respektovat doporučení Fondu* vedoucí k nápravě nerovnováhy.

Trestem za neplnění povinnosti je prohlášení o nezpůsobilosti země používat všeobecné zdroje fondu. – ve výjimečném případě vyloučení.

Kursová politika Fondu

- Nezbytný předpoklad rozvoje ekonomické spolupráce – dle Dohody je vše *podřízeno tomuto cíli*. (čl.3) - Podporovat kursovou stabilitu, udržovat řádná devizová ujednání a čelit konkurenčnímu znehodnocování měny.
- prostředek: zabraňovat prudkým výkyvům měnových kursů prostřednictvím B-W měnového systému

B-W měnový systém

- 1) povinnost členských zemí vyjadřovat měnovou paritu v USD nebo ve zlatě;
- 2) povinnost konzultovat s fondem změny měnové parity >10% (původně schválené);
- 3) provádět vzájemné devizové operace pomocí pevných kurzů (odchylka od parity 1%)
 - závazek intervenovat.

Krize systému

- USA růst inflace + nemožnost devalvovat dolar; snižuje se exportní výkonnost,
- investice do zahraničí
- směnitelnost ZE měn -> pokles poptávky po dolaru jako jediné rezervní měně,
- růst konkurenceschopnosti výrobků z ostatních zemí.
- postupně se rozchází oficiální cena zlata (35:1) a tržní cena – roste kvůli nedůvěře v dolar.
- Zlatý Pool (1968); dvojí trh zlata
- nová hospodářská politika USA (Smithonian agreement)
- dnes Jamajský systém

Mnohostraný mezinárodní platební styk

Členské země jsou povinny usilovat o vzájemnou směnitelnost svých měn pro běžné transakce.

Finanční zdroje fondu

- splacené členské podíly (vlastní zdroje) při 11 revizi 1998 došlo ke zvýšení kvót o 45% (dnes 278mld.USD)
- doplňkové zdroje na zákl. Všeobecné dohody o zápůjčce (1962) s 10 nej. zeměmi poskytují své národní měny (6,4 – >18,5mld SDR), Nová dohoda 1997 (25 zemí 34mld SDR)
- bilaterálně sjednané půjčky (cizí zdroje): sjednané s vládami a centrálními bankami – 1992
- zvláštní práva čerpání SDR

Použití zdrojů fondu

- fond používá tyto zdroje k poskytování finanční pomoci členským zemím, které mají problémy s platební bilancí - členská země prodává fondu svou měnu a dostává od něj v příslušném ekvivalentu požadovanou cizí měnu, za podmínky, že po uplynutí stanovené doby to odkoupí zpátky.
- čerpání prostředků probíhá v několika úvěrových rámcích vymezených poměrem ke členské kvótě, je to vázané tím přísnějšími podmínkami čím vyšší rámec je čerpán.

Čerpání zdrojů

- 1) v rámci politiky tranší
- 2) stálých facilit pro specifické účely
- 3) v rámci politiky pro případ nouze
- 4) v rámci dočasných facilit

Ad 1) Tranše:

- rezervní tranše - do 25% kvóty, nepodmíněná automatická
- úvěrová tranše - nad 25-100% kvóty celkem 4 úrovně: 1 a 2 úroveň je žádána realizace opatření na zlepšení platební bilance; 3 a 4 úroveň je třeba předložit program ozdravení ekonomiky; - zpětný odkup 2-4 roky, poplatek v základní výši

Ad 2) Facility stálé:

- Rozšířená facilita – od 1974, k financování vážnějších poruch platební bilance, vázáno na program obnovení rovnováhy, využít je možné až po tranších. Až 300% kvóty, odkup 4,5-7let, zvýšený poplatek.
- Kompenzační facilita – pro země postižené poklesem exportních příjmů způsobených objektivními příčinami (65% kvóty – nemá vliv na jiná čerpání)
- Doplňková rezervní facilita - 1997 v souvislosti s Asijskou krizí – odkup 1-1,5 roků (neomezená výše) těžké problémy s platební bilancí. + přírážka 5% k základní sazbě.

Ad 3) Politiky v případě nouze:

- politika pomoci v případě nouze- řešení platební bilance pro země postižené přírodní katastrofou (25%)
- pomoc při přírodních katastrofách - poskytnuto 24x, vázané na slib zavedení obecných ekonomických opatření.
- pomoc zemím postiženým válkou – nejprve odbornou pomoc, opatření, pak finanční pomoc.

Ad 4) dočasné facility:

- ropná facilita – 1974 v souvislosti s první krizí
- financování nárazníkových zásob- problém sezóních výkyvů cen na světových trzích.
- doplňková facilita – financování vážných poruch, které nemohly být kryty odjinud.

Zvláštní účet ve prospěch RoE– jde o zvýhodněné půjčky:

- Strukturálně vyrovnávací facilita – 1976 – (svěřenecký fond) čerpání podmíněno zpracováním 3 letého hospodářského programu pod dohledem IMF a WB na zlepšení platební bilance a růstu HDP. (70% kvóty a splatnost 10 let).
- Rozšířená facilita strukturálního přizpůsobení – 1986 - > 1999 facilita snižování bídy a podpory růstu (140% kvóty – 10 let úrok 0,5%).

Řešení problému nedostatečné mezinárodní likvidity

1967 – *Dohoda o emisi doplňkové instituce devizových rezerv ve formě zvláštních práv čerpání – SDR:*

- Emitované SDR byly připsány na zvláštní fondy členů proporcionálně k jejich kvótám
- Dosud je v oběhu 21,4mld SDR – *člen má právo si za SDR obstarat cizí volně měnitelnou měnu bez toho, že by musel do fondu vložit ekvivalent ve své národní měně.*
- Do 1972 vázána na zlato stejně jako dolar- teď na měnový koš

Zadluženost rozvojových zemí

Výzkumně informační a poradenská činnost

Postavení a úloha Fondu v mezinárodním měnovém systému

1) etapa: dokonce 60 let

- Dodržováním principů kursového mechanismu se podařilo dosáhnout měnové stability
- postupně docházelo k odstraňování restriktivních opatření ve vzájemných obchodních a devizových vztazích
- zvyšuje se směnitelnost, docela úspěšně se řeší problémy s platební bilancí

2) etapa 70-80 léta

- opuštění principů b-w měnového systému
- ochránce pravidel mezinárodního slušného chování v měnové oblasti
- těžiště činnosti fondu přesouvá do oblasti finanční politiky – zpřístupnění zdrojů fondu k řešení problémů s platební bilancí
- reforma pravidel čerpání ve prospěch RoE
- rozšiřování zdrojů o zdroje cizí.
- řešení problematiky zadlužení.
- progresivní prvky (ohled na sociální a politické priority členů).

3) etapa 90- léta

- pomoc transformujícím se zemím.
- 1995 finanční krize v Mexiku
- globalizace - 1997 Asijská měnová krize.
- 2001 nová strategie – hlavní prioritou je prevence finančních krizí -> soustředění na analýzu bank a zahraničního dluhu.
- reforma čerpání – zpřísnění + větší spolupráce se soukromým kapitálem.
- Fond pracuje na dostupnosti komplexní ek.dat a vypracovává kodexy dobrých praktik měnové a finanční politiky.